

Hoitotyön opettajien kokemuksia kansainvälisten tutkinto- opiskelijoiden kliinisestä harjoittelusta

EIJA KEHUS

TtM, Sairaanhoidaja YAMK, lehtori

Lapin ammattikorkeakoulu

HELVI KYNGÄS

THT, professori, tutkimusyksikön johtaja

Oulun yliopisto

Hoitotieteen ja terveystieteiden yksikkö

Medical Research Center Oulu

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri

MARIA KÄÄRIÄINEN

TtT, professori, asiantuntija

Oulun yliopisto

Hoitotieteen ja terveystieteiden tutkimusyksikkö

Medical Research Center Oulu

Oulun yliopistollinen sairaala

The Finnish Centre for Evidence-Based Health Care:

A Joanna Briggs Institute Centre of Excellence, Helsinki

KRISTINA MIKKONEN

TtT, tutkijatohtori, yliopisto-opettaja

Oulun yliopisto

Hoitotieteen ja terveystieteiden tutkimusyksikkö

TIIVISTELMÄ

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata hoitotyön opettajien kokemuksia kansainvälisten sairaanhoitajan tutkintoa opiskelevien ammattiosaamista edistävästä kliinisestä harjoittelusta. Aineisto kerättiin teemahaastatteluilla kahden ammattikorkeakoulun hoitotyön opettajilta (n=10). Aineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä.

Kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden kliinisen harjoittelun organisoinnissa ja ohjauksessa korostui yhteistyö ammattikorkeakoulun ja työelämän välillä. Hoitotyön opettajan yksilöllisellä tuella ja ohjauksella, harjoittelun ohjaajan ja opiskelijan välisellä ohjaussuhteella sekä opiskelijan omalla roolilla oli tärkeä merkitys opiskelijan ammatillisen osaamisen kehittymisessä kliinisen harjoittelun aikana.

Kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden ja harjoittelun ohjaajan välisen ohjaussuhteen toimivuutta tulee tukea kliinisen harjoittelun aikana. Opiskelijoiden omaa roolia ja erityisesti vastuuta suomen kielen opiskelusta tulee korostaa koulutuksen aikana. Ammattikorkeakoulun ja työelämän välistä yhteistyötä on tärkeä kehittää siten, että kliininen harjoittelu edistää parhaalla mahdollisella tavalla opiskelijan ammatillisen osaamisen kehittymistä.

Avainsanat: hoitotyön opettaja, kansainvälinen sairaanhoitajaopiskelija, kliininen harjoittelu, kliinisen hoitotyön ohjaus, tutkinto-opiskelija

ABSTRACT

Nursing teachers` experiences of international degree students` clinical practice

Eija Kehus, MHS, RN YAMK, lecturer

Helvi Kyngäs, PhD, professor, Head of Research Unit in Nursing Unit of Nursing Science and Health Management

Maria Kääriäinen, PhD, professor, expert

Kristina Mikkonen, PhD, post-doctoral researcher, university-teacher

The purpose of the study was to describe the experiences of nursing teachers of international degree nursing students` clinical practice. The data was collected using theme interviews from nursing teachers (n=10) at two universities of applied sciences. The data was analyzed by using qualitative inductive content analysis.

Co-operation between the university of applied sciences and working life is seen at the great emphasis in the organization and mentoring of international nursing students` clinical practice. Nursing teacher`s individual support and guidance, mentoring between a mentor and a student, and students` own role had an important influence in the development of student's professional competence during clinical practice.

The functionality of the mentoring relationship between international nursing students and mentors should be supported during clinical practice. The students' own role and especially responsibility for

studying Finnish language should be emphasized during students' education. It is important to develop co-operation between university of applied sciences and working life so that clinical practice promotes the best possible development of the students' professional competence.

Keywords: clinical practice, mentoring of clinical practice, nursing degree student, international nursing student, nursing teacher

Mitä tutkimusaiheesta jo tiedetään?

- Kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden opiskelun haasteina ovat kieli- ja kulttuurierot, jotka korostuvat erityisesti kliinisen harjoittelun aikana.
- Kansainvälisillä sairaanhoitajaopiskelijoilla on kokemuksia syrjinnästä ja sosiaalisesta eristäytymisestä kliinisen harjoittelun aikana.
- Hoitotyön opettajan ohjaus on tärkeää kliinisen harjoittelun aikana, erityisesti opiskelun alkuvaiheessa.

Mitä uutta tietoa artikkeli tuo?

- Yhteistyö ammattikorkeakoulun ja työelämän välillä korostuu kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden kliinisen harjoittelun organisoinnissa ja ohjauksessa.
- Hoitotyön opettajan rooli on tärkeä opiskelijan yksilöllisessä ohjauksessa erityisesti haastavissa tilanteissa kliinisen harjoittelun aikana.
- Opiskelijan oma rooli ja vastuu suomen kielen opiskelusta on tärkeitä ammatillisen osaamisen kehittämisessä kliinisen harjoittelun aikana.

Mikä merkitys tutkimuksella on hoitotyölle, hoitotyön koulutukselle ja johtamiselle?

- Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden kliinisen harjoittelun ohjauksen ja opetussuunnitelman kehittämisessä.
- Tulosten mukaan hoitotyön opettajien roolia kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden kliinisen harjoittelun ohjauksessa tulee vahvistaa organisaatiouudistusten yhteydessä.

Tutkimuksen lähtökohdat

Kansainvälisyyden edistäminen on suomalaisen korkeakoulutuksen päätavoitteita (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018). Keskeinen kansainvälisen toiminnan muoto on vieraskielisen koulutuksen järjestäminen (Arene 2017) ja ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden rekrytointi. Ammattikorkeakoulut järjestävät englanninkielistä sairaanhoitajan tutkintoon johtavaa koulutusta ja näissä tutkinto-ohjelmissa suurin osa opiskelijoista on ulkomaalaisia (Garam 2015.) Aikaisemmissa tutkimuksissa on todettu, että kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden opiskelun haasteina ovat kieli- ja kulttuurierot, jotka korostuvat ammattiosaamista edistävän kliinisen harjoittelun aikana (Mikkonen 2017, Pitkäjärvi ym. 2011). Kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden kliinistä harjoittelua on Suomessa tutkittu opiskelijoiden (Mattila ym. 2010, Mikkonen ym. 2017, Pitkäjärvi ym. 2012) ja harjoittelun ohjaajien näkökulmasta (Oikarainen ym. 2018), mutta hoitotyön opettajien kokemuksesta ei ole tutkimustietoa.

Sairaanhoitajien koulutus pohjautuu Euroopan parlamentin ja neuvoston ammattipätevyysdirektiiviin (2013/55/ EU), jonka mukaan yleissairaanhoitajan ammatillinen osaaminen rakentuu yhdeksästä osa-alueesta, jotka ovat kliininen hoitotyö, näyttöön perustuva toiminta ja päätöksenteko, hoitotyön eettisyys ja ammatillisuus, sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristö, terveyden ja toimintakyvyn edistäminen, asiakaslähtöisyys, hoitotyön eettisyys ja ammatillisuus, opetus- ja ohjausosaaminen, johtaminen ja yrittäjäyys sekä sosiaali- ja terveystalvelujen laatu ja turvallisuus. Koulutuksen laajuus on 210 opintopistettä ja se toteutetaan ammattikorkeakouluissa. Sairaanhoitajaopinnoista yli kolmannes toteutetaan ammattiosaamista edistävänä kliinisenä harjoitteluna. (Euroopan parlamentti ja neuvosto 2013, Opetusministeriö 2009.) Kliinisen harjoittelun aikana opiskelija perehtyy keskeisiin sairaanhoitajan työtehtäviin ja oppii soveltamaan tietoja sekä taitoja käytännön työelämään. Kliininen harjoittelu edellyttää korkeakoulutasoista ohjausta, joka edistää opiskelijoiden oppimista ja ammatillista kasvua, sekä harjoittelupaikan että ammattikorkeakoulun taholta. (Eriksson ym. 2015, Jokelainen ym. 2011, Opetusministeriö 2009.) Kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden kliinistä harjoittelua käsittelevissä tutkimuksissa esille nousevat kielelliset ja kulttuuriset erot ja niiden tuomat haasteet (Pitkäjärvi ym. 2011, Mikkonen ym. 2017). Opiskelijan kielitaidolla on ratkaiseva merkitys harjoittelun oppimiskokemuksiin (Mikkonen ym. 2017). Kielitaitoon liittyvät vaikeudet aiheuttavat sen, että kliiniset harjoittelut ovat suurin haaste kansainvälisten opiskelijoiden opinnoissa (Pitkäjärvi ym. 2011). Oppiminen kliinisen harjoittelun aikana vaatii runsaasti aikaa, hyvää pedagogista suunnittelua sekä edeltäviä kulttuuri- ja kieliopintoja (Mikkonen ym. 2016a).

Kokemukset harjoittelun ohjaajista vaikuttavat kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden oppimiskokemuksiin kliinisen harjoittelun aikana (Mikkonen ym. 2016a) ja harjoittelupaikan henkilökunnan asenne vaikuttaa oppimistuloksiin (Pitkäjärvi ym. 2011). Myönteinen oppimisympäristö auttaa opiskelijoita selviytymään kielellisistä ja kulttuurisista haasteista (Mikkonen ym. 2016a). Harjoittelun ohjaajan myönteinen asenne eri kulttuureihin vähentää opiskelijoiden stressiä, vaikuttaa myönteisesti työyhteisön kokemuksiin kansainvälisistä opiskelijoista ja tehostaa opiskelijoiden oppimista (Mikkonen ym. 2016b). Kansainvälisillä sairaanhoitajaopiskelijoilla on kokemuksia syrjinnästä ja sosiaalisesta eristäytymisestä kliinisen harjoittelun aikana. Kielteiset kokemukset heikentävät opiskelijan itsetuntoa, lisäävät luopumisen tunnetta ja ennakoivat vaikeuksia (Mattila ym. 2010). Negatiiviset asenteet opiskelijoita ja heidän kulttuuriaan kohtaan johtavat sosiaaliseen ja ammatilliseen eristäytymiseen (Pitkäjärvi ym. 2012) ja

pitkään vieraassa maassa olevat opiskelijat kokevat enemmän syrjintää ja sosiaalista eristäytymistä kuin maassa lyhytaikaisesti olevat opiskelijat (Mikkonen ym. 2016a).

Ulkomaalaisten sairaanhoitajaopiskelijoiden kliinistä harjoittelua on tutkittu myös kansainvälisesti ja tulokset ovat samansuuntaisia kuin Suomessa. Newtonin ym. (2016) mukaan haasteina ovat ohjauksen vaatima aika, kommunikaatio ja kulttuuriset erot opetuksen ja eri oppimistyylien välillä. Ulkomailla syntyneiden sairaanhoitajaopiskelijoiden stressitekijöitä ovat kieli- ja viestintäkysymykset, syrjintä, ennakkoluulot ja tuen puute, kulttuurikysymykset sekä yksinäisyys, eristäminen ja vieraantuminen (Malecha ym. 2012).

Hoitotyön opettajan rooli on tärkeä kliinisen harjoittelun aikana ja erityisen tärkeä se on aloitteleville opiskelijoille (Skaalvilt ym. 2015). Hoitotyön opettaja auttaa teorian tiedon ja kliinisen hoitotyön yhdistämisessä ja antaa pedagogista asiantuntemusta (Skaalvilt ym. 2015) ja tukea harjoittelun ohjaukseen (Myall ym. 2007, Foster ym. 2015). Kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksilla korkeakoulun tuesta ja ohjauksesta on ratkaiseva merkitys harjoittelun oppimiskokemuksiin (Mikkonen ym. 2016a), mutta opiskelijoiden kokemuksen mukaan hoitotyön opettajan rooli on vähäinen kliinisen harjoittelun aikana (Mikkonen ym. 2017, Warne ym. 2010).

Tämän tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden kliinisen harjoittelun ohjauksen ja opetussuunnitelman kehittämisessä. Tässä tutkimuksessa kansainvälisillä sairaanhoitajaopiskelijoilla tarkoitetaan ulkomaalaisia opiskelijoita, jotka ovat tutkinto-opiskelijoina hoitotyön koulutusohjelmassa suomalaisessa ammattikorkeakoulussa.

Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymys

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata hoitotyön opettajien kokemuksia kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden ammattiosaamista edistävästä kliinisestä harjoittelusta. Tutkimuskysymyksenä oli: Millaisia kokemuksia hoitotyön opettajilla on kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden ammattiosaamista edistävästä kliinisestä harjoittelusta?

Aineisto ja menetelmät

Tutkimukseen osallistujat ja aineistonkeruu

Tutkimusaineisto kerättiin syksyllä 2017 teemahaastatteluilla kahden Pohjois-Suomen ammattikorkeakoulun hoitotyön opettajilta (n=10). Haastattelu valittiin tutkimusmenetelmäksi, koska ilmiöstä haluttiin saada esille uusia näkökulmia (Hirsjärvi ja Hurme 2009, Kvale ja Brinkmann 2009). Haastatteluissa käytettiin ryhmä-, pari- ja yksilöhaastatteluja osallistujien aikataulujen mukaan. Tutkimukseen osallistumisen kriteerinä oli kokemus kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden ammattiosaamista edistävän kliinisen harjoittelun ohjauksesta. Osallistujien kokemus tutkittavasta ilmiöstä vaihteli kolmesta kuukaudesta noin kymmeneen vuoteen.

Tutkimuksessa käytettiin harkinnanvaraista otantaa, jossa haastateltaviin otettiin yhteyttä sähköpostitse ja yhdyshenkilönä toimi hoitotyön opettajien esimiehet. Tutkimuksesta tiedotettiin hoitotyön opettajien yhteisissä palavereissa. Kutsu haastatteluun lähetettiin 21 hoitotyön opettajalle ja uudelleen niille henkilöille, jotka eivät vastanneet ensimmäiseen sähköpostiviestiin. Viisi haastatteluun kutsutuista koki, ettei heillä ollut riittävää kokemusta ilmiöstä ja he kieltäytyivät haastattelusta. Yksi haastattelupyynnön saaneista kieltäytyi henkilökohtaisesta syystä ja viisi sähköpostin saajaa ei vastannut kutsuun. Lopulta 10 hoitotyön opettajaa, yhdeksän naista ja yksi mies, osallistui haastatteluun. Haastatteluissa olivat läsnä vain tutkimuksen tiedonantajat ja haastattelijat. Haastattelut toteutettiin ammattikorkeakouluissa ja tiloiksi valittiin mahdollisimman rauhalliset huoneet, jotta haastattelut pystyttiin toteuttamaan ilman keskeytyksiä (Polit ja Beck 2012). Haastattelut kestivät puolesta tunnista yhteen tuntiin ja ne nauhoitettiin aineiston analyysia varten.

Teemahaastattelussa käytettiin haastattelurunkoa, joka oli laadittu ennakkoon tutkimusaihetta käsittelevistä teemoista (Hirsjärvi ja Hurme 2009, Kvale ja Brinkmann 2009). Haastattelujen teemat muodostettiin aiempien tutkimustulosten sekä tutkimuskysymyksen perusteella ja teemoja käytettiin tutkijan muistilistana haastattelujen aikana. Teemojen testaamiseksi haastateltiin yhtä hoitotyön opettajaa, testihaastattelun perusteella ei ollut tarvetta tehdä muutoksia teemoihin tai kysymysten muotoiluun. Teemoiksi muodostuivat ammattiosaamista edistävän kliinisen harjoittelun ohjaus ja ohjaajan rooli, kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden kieli- ja kulttuurierot ja niiden merkitys oppimiseen kliinisen harjoittelun aikana, ohjaavan opettajan ja korkeakoulun tuki, hoitotyön opettajan ammatillinen rooli ja harjoittelupaikan ilmapiirin merkitys oppimiseen (Mikkonen 2017). Haastattelun aikana sekä haastattelijat että vastaajat tekivät tarkentavia kysymyksiä, jolloin varmistettiin yhteinen ymmärrys aiheesta.

Aineiston analyysi

Aineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä (Elo ja Kyngäs 2008). Aluksi nauhoitettu aineisto litteroitiin sanantarkasti. Litteroitua aineistoa oli 38 sivua. Litteroidusta aineistosta poimittiin lauseet tai ajatuskokonaisuudet, jotka kirjoitettiin pelkistetyiksi ilmaisuiksi. Samankaltaiset pelkistetyt alkuperäisilmaisut yhdistettiin alaluokkiin (55) ja niille annettiin niiden sisältöä kuvaavat nimet. Samansisältöiset alaluokat yhdistettiin yläluokiksi (16) ja edelleen viideksi pääluokaksi ja näin aineisto saatiin tiiviiseen muotoon. Analyysin eri vaiheissa käytettiin apuna taulukointia ja alkuperäiseen aineistoon palattiin useita kertoja tulkinnan oikeellisuuden varmistamiseksi. Aineisto todettiin saturoituneeksi, kun uusia alaluokkia ei enää muodostunut (Hennink ym. 2017).

Tulokset

Hoitotyön opettajien kokemukset kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden kliinisestä harjoittelusta liittyivät harjoittelun organisointiin ja yhteistyöhön työelämän ja ammattikorkeakoulun välillä, kliiniseen harjoitteluympäristöön, kliinisen harjoittelun ohjaukseen, opiskelijan rooliin omassa oppimisessaan sekä hoitotyön opettajan ohjaukseen (taulukko 1).

Kliinisen harjoittelun organisointi ja yhteistyö työelämän ja ammattikorkeakoulun välillä

Kliinisen harjoittelun organisointi ja yhteistyö työelämän ja ammattikorkeakoulun välillä oli tärkeä osa harjoitteluun valmistautumista. Sekä ammattikorkeakoulussa että työelämässä valmistauduttiin tuleviin harjoitteluihin huolellisella etukäteissuunnittelulla, jossa sekä ammattikorkeakoulun että työelämän koordinaattoreilla oli tärkeä rooli. Ohjauksen järjestäminen harjoittelupaikassa oli olennainen osa organisointia ja siihen liittyivät ohjaajan nimeäminen ja opiskelijan perehdytys harjoitteluympäristöön.

Opettajat korostivat työelämän ja ammattikorkeakoulun välisen yhteistyön merkitystä harjoittelun opiskelijaohjauksessa. Yhteistyöhön kuuluivat opiskelijan, harjoittelun ohjaajan ja opettajan väliset ohjauskeskustelut sekä opettajien tuki harjoittelun ohjaajalle. Opettajien välinen yhteistyö nähtiin tärkeänä ja yhteistyö ilmeni kollegiaalisen tuen antamisena ja uusien opettajien perehdyttämisenä kliinisen harjoittelun ohjaukseen. Tarvittaessa opiskelijalle järjestettiin erityistä tukea, esimerkiksi opinto-ohjaajan, kuraattorin ja terveydenhoitajan toimesta.

Ammattikorkeakoulun ja harjoitteluorganisaatioiden välinen yhteistyö oli tärkeää kliinisten harjoittelujen kehittämisessä, johon kuuluivat säännöllisesti järjestettävät yhteistyöpalaverit. Kliinisten harjoittelujen kehittämisessä hyödynnettiin opiskelijoiden antamia palautteita ja ammattikorkeakoulun järjestämä harjoittelun ohjaajakoulutus liittyi myös kehittämistyöhön.

”Meillähän on nämä harjoittelun ohjaajien iltapäiviä järjestetty ihan säännöllisesti, jolloin meille on kutsuttu näitä ohjaajia. Silloin on sitten ollut puheenvuoro nursing-opiskelijoista ja harjoitteluista, on pystynyt sanomaan ja avaamaan kriittisiä tekijöitä.” (H1)

Kliininen harjoitteluympäristö

Opettajat kokivat opiskelijan orientaation kliiniseen harjoitteluun merkittävänä. Opiskelijan odotettiin valmistautuvan harjoitteluun ja hoitotyön opettajan ohjaus oli tärkeää ennen harjoittelua. Olennainen osa opettajan ohjauksista oli suomalaisen hoitotyön kulttuurin opetus. Opettajat korostivat harjoittelun tavoitteellisuuden merkitystä. Harjoittelun tavoitteet oli määritelty opetussuunnitelmassa ja sen lisäksi opiskelijan odotettiin laativan henkilökohtaiset tavoitteet harjoittelulle.

”Ennen harjoittelua me järjestetään ihan sellainen opetustuokio koulussa, jossa käydään läpi opiskelijan kanssa harjoitteluun liittyviä asioita, kuten tavoitteita.” (H1)

Harjoitteluympäristöön liittyvät puutteet ilmenivät harjoittelupaikkojen vähäisyytenä ja kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden suurena määränä harjoittelupaikassa samanaikaisesti, mikä kuormitti harjoittelun ohjaajia. Opettajien kokemuksen mukaan kansainvälisille sairaanhoitajaopiskelijoille oli tarjolla liian vähän harjoittelupaikkoja, johon syinä nähtiin työelämän muutos ja se, että harjoittelupaikkoja ei ollut tarjolla kesäaikaan.

Kliinisen harjoittelun ohjaus

Kliinisen harjoittelun ohjausta kuvasivat opiskelijan ja harjoittelun ohjaajan toimiva ohjaussuhde ja toisaalta ohjaussuhteen toimivuutta heikentävät tekijät sekä vuorovaikutukseen liittyvät haasteet. Harjoittelun ohjaajan rooli oli tärkeä opiskelijan ammatillisen osaamisen kehittymisessä. Toimivassa ohjaussuhteessa harjoittelun ohjaaja oli tukena opiskelijan oppimisprosessissa, antoi palautetta opiskelijalle ja ohjasi tarvittaessa englannin kielellä. Opettajien kokemuksen mukaan opiskelija koki toimivan ohjaussuhteen turvallisenä.

Ohjaussuhteen toimivuutta heikensivät harjoittelun ohjaajien kuormittuminen, kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauksen tarve, henkilökunnan kielteinen asenne kansainvälisiä sairaanhoitajaopiskelijoita kohtaan sekä puutteellinen opiskelijaohjaus. Harjoittelun ohjaajien kuormittumista aiheuttivat kiire, väsymys ja turhautuminen kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjaukseen. Kielieroista johtuen kansainväliset sairaanhoitajaopiskelijat tarvitsivat enemmän ohjaajien aikaa kuin suomenkieliset opiskelijat.

Harjoitteluorganisaatioissa oli havaittavissa kielteisiä asenteita kansainvälisiä sairaanhoitajaopiskelijoita kohtaan. Kielteiset asenteet ilmenivät keskusteluissa ja siten, että harjoittelupaikat kieltäytyivät ottamasta kansainvälisiä sairaanhoitajaopiskelijoita harjoitteluun. Osallistujien kokemuksen mukaan kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjaus oli ajoittain puutteellista. Puutteellinen opiskelijaohjaus ilmeni siten, että opiskelijat jätettiin yksin tai he eivät saaneet osallistua hoitotyöhön. Vastaajilla oli kokemusta myös siitä, että ohjaajat kiusasivat opiskelijoita kliinisessä harjoittelussa.

”Jos on kovin ennakkoluuloinen ja kielteinen yleensä kansainvälisiä opiskelijoita kohtaan, niin varmasti se opiskelija sen aistii ja hänelle ei ehkä anneta niitä mahdollisuuksia tehdä niitä käytännön juttuja ja harjoittaa niitä käden taitoja ja ei oteta tavallaan välttämättä edes mukaan.”
(H7)

Vuorovaikutukseen liittyvät haasteet ilmenivät haasteina opiskelijan ja harjoittelun ohjaajan välisessä vuorovaikutuksessa, harjoittelun ohjaajien puutteellisena englannin kielen taitona ja harjoittelun ohjaajien epävarmuutena omasta englannin kielen taidostaan. Opiskelijan ja ohjaajan välisessä vuorovaikutuksessa haasteita aiheuttivat kieli- ja kulttuurierot, jotka johtivat usein väärinymmärryksiin.

Opiskelijan rooli omassa oppimisessaan

Opiskelijan rooliin omassa oppimisessaan kuului opiskelijan sitoutuminen kliiniseen harjoitteluun, opiskelijan käsitys kliinisestä harjoittelusta sekä opiskelijan puutteellinen kielitaito. Opiskelijan sitoutumista kliiniseen harjoitteluun kuvasivat hyvä opiskelumotivaatio ja motivaatio myös suomen kielen opiskeluun. Kansainväliset sairaanhoitajaopiskelijat olivat pääsääntöisesti hyvin motivoituneita opiskeluun ja motivaatio suomen kielen opiskeluun oli vahvaa niillä opiskelijoilla, joilla oli tarkoituksena työllistyä Suomeen tutkintonsa jälkeen. Kansainvälisillä opiskelijoilla oli myönteinen asenne opiskeluun ja kliiniseen harjoitteluun ja heidän teoreettinen tietonsa koettiin

hyväksi. Opiskelijat olivat myös vastuullisia kliinisessä harjoittelussaan, mikä ilmeni aktiivisuutena ja haluna toteuttaa potilasturvallista hoitotyötä.

Opiskelijat olivat kuitenkin yksilöitä, osa opiskelijoista oli puutteellisesti sitoutuneita kliiniseen harjoitteluun. Puutteellista sitoutumista osoittivat opiskelijan vastuuntunnettomuus, motivaation puute liittyen sekä harjoitteluun että suomen kielen opiskeluun. Vastuuntunnettomuus ilmeni esimerkiksi henkilökohtaisten harjoittelun tavoitteiden puuttumisena. Motivaation puutetta harjoittelussa aiheuttivat muun muassa muutokset elämäntilanteissa. Motivaation puutetta suomen kielen opiskeluun ilmeni niillä opiskelijoilla, joilla ei ollut aikomusta työskennellä sairaanhoitajana Suomessa.

Opiskelijan käsitys kliinisestä harjoittelusta sisälsi käsityksen hoitotyöstä, työelämän pelisäännöistä ja käsitykseen vaikutti opiskelijan kulttuuritausta. Opiskelijalle saattoi tulla yllätyksenä sairaanhoitajan työn sisältö, varsinkin opintojen alkuvaiheessa. Opiskelijoiden erilainen käsitys työelämän pelisäännöistä ilmeni siten, että opiskelija ei noudattanut työaikoja tai opiskelija ei ilmoittanut poissaolojaan harjoittelupaikkaan.

Opiskelijan puutteellinen kielitaito, joka liittyi sekä englannin että suomen kieleen, vaikeutti kliinistä harjoittelua huomattavasti. Puutteellinen suomen kielen taito vaikeutti oppimista ja vuorovaikutusta potilaiden kanssa, johon liittyi se, että opiskelija ei pystynyt ohjaamaan potilaita. Opiskelijoille ei annettu tunnuksia sähköiseen potilastietojärjestelmään puutteellisen kielitaidon vuoksi, jolloin opiskelija ei pystynyt kirjaamaan tietojärjestelmään eikä lukemaan potilastietoja. Puutteellinen kielitaito vaikeutti myös opiskelijan itsenäistä työskentelyä harjoittelussa ja se oli myös riski potilasturvallisuudelle, mikä ilmeni erityisesti lääkehoidon toteuttamisessa.

”Asiakkaat/potilaat eivät ole englanninkielisiä, ne puhuu suomea. Elikkä tämä vuorovaikutus voi jäädä hyvinkin pinnalliseksi ja välttämättä he ei osaa ohjata, mikä on merkittävä osa hoitajan työtä, se potilaan ohjaus. Se ohjaaminen jää hyvin pinnalliseksi tai sitä ei ole ollenkaan.” (H8)

Hoitotyön opettajan ohjaus

Hoitotyön opettajan ohjaus ilmeni yksilöllisenä opiskelijaohjauksena, opettajan antamana tukena opiskelijalle ja kliinisen harjoittelun kokemuksen hyödyntämisenä oppimisprosessissa. Opettajat pitivät tärkeänä opiskelijaohjauksen yksilöllisyyttä, jossa huomioitiin opiskelijan ohjauksen tarve ja osaaminen. Kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden opiskelijaryhmät olivat pienempiä kuin suomalaisten opiskelijoiden, mikä mahdollisti yksilöllisen opiskelijaohjauksen toteuttamisen. Hoitotyön opettajan tuki opiskelijalle kliinisen harjoittelun aikana tarkoitti opiskelijan kannustamista ja ongelmatilanteiden selvittelyä. Ongelmatilanteet harjoittelussa liittyivät usein väärinkäsityksiin harjoittelun ohjaajan ja opiskelijan välillä ja opettajan tärkeänä tehtävänä oli toimia sovittelijana ja ongelmien ratkaisijana.

”Ainahan meidän pitää katsoa opettajina myös...jos siellä on väärinkäsityksiä, niin kaikki kaivaa esille, mitä täällä taustalla on...hyvin tarkkaan konkretisoida, että mikä siellä on mennyt pieleen ja kirjata se ylös, että mitkä ne tilanteet ovat olleet, että on tullut epäily, että opiskelija ei ole ymmärtänyt asiaa.”(H7)

Opiskelijoiden kokemusten hyödyntäminen kliinisestä harjoittelusta oli tärkeä osa jatkuvaa oppimisprosessia ja kokemuksia käsiteltiin harjoittelun jälkeisessä reflektiossa. Opiskelijoiden myönteisillä kokemuksilla harjoittelusta oli positiivinen vaikutus oppimiseen ja opiskelijan ammatillisen itsetunnon kehittymiseen.

Taulukko 1. Hoitotyön opettajien kokemukset kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden kliinisestä harjoittelusta.

Alaluokka	Yläluokka	PÄÄLUOKKA
Kliinisten harjoittelujen organisointi harjoittelupaikoissa Kliinisten harjoittelujen organisointi ammattikorkeakoulussa Työelämän ja ammattikorkeakoulun yhteistyö kliinisten harjoittelujen organisoinnissa	Kliinisen harjoittelun organisointi	KLIINISEN HARJOITTELUN ORGANISOINTI JA YHTEISTYÖ TYÖELÄMÄN JA AMMATTIKORKEAKOULUN VÄLILLÄ
Opiskelijan perehdytys harjoitteluympäristöön Nimetty harjoittelun ohjaaja	Ohjauksen järjestäminen	
Ohjauskeskustelut Opettajan antama tuki kliinisen harjoittelun ohjaajalle Opettajien yhteistyö kliinisen harjoittelun ohjauksessa Ammattikorkeakoulun tuki opiskelijalle	Yhteistyö kliinisen harjoittelun opiskelijaohjauksessa	
Harjoitteluorganisaatioiden ja ammattikorkeakoulun yhteistyö kliinisten harjoittelujen kehittämisessä Harjoittelun ohjaajakoulutus Opiskelijapalaute	Kliinisten harjoittelujen kehittäminen	
Opettajan ohjaus opiskelijan kliinisen harjoittelun orientaatiossa Suomalaisen hoitotyön kulttuurin opetus Opiskelijan orientaatio kliiniseen harjoitteluun Harjoittelun tavoitteellisuus	Kliinisen harjoittelun orientaatio	KLIININEN HARJOITTELUYMPÄRISTÖ
Kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden liian suuri määrä samanaikaisesti Harjoittelupaikkojen vähäisyys	Harjoitteluympäristöön liittyvät puutteet	
Turvallinen ohjaussuhde Opiskelijan saama palaute Oppimisprosessin tukeminen Ohjaus englannin kielellä	Opiskelijan ja harjoittelun ohjaajan toimiva ohjaussuhde	KLIINISEN HARJOITTELUN OHJAUS

Harjoittelun ohjaajien kuormittuminen
 Kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauksen tarve
 Harjoitteluorganisaation henkilökunnan kielteinen asenne kansainvälisiä
 sairaanhoitajaopiskelijoita kohtaan
 Puutteellinen opiskelijaohjaus

Ohjaussuhteen toimivuutta heikentävät
 tekijät

Haasteellinen vuorovaikutus opiskelijan ja harjoittelun ohjaajan välillä
 Harjoittelun ohjaajan puutteellinen englannin kielen taito
 Harjoittelun ohjaajan epävarmuus omasta englannin kielen taidostaan

Vuorovaikutukseen liittyvät haasteet

Opiskelumotivaatio
 Opiskelijan motivaatio suomen kielen opiskeluun
 Opiskelijan myönteinen asenne
 Opiskelijan teoreettinen tieto
 Opiskelija vastuullinen

Opiskelijan sitoutuminen kliiniseen
 harjoitteluun

OPISKELIJAN ROOLI
 OMASSA OPPIMISESSAAN

Opiskelijan käsitys hoitotyöstä
 Opiskelijan käsitys työelämän pelisäännöistä
 Opiskelijan kulttuuritausta

Opiskelijan käsitys kliinisestä
 harjoittelusta

Puutteellinen englannin kielen taito
 Puutteellinen suomen kielen taito vaikeuttaa oppimista
 Puutteellinen suomen kielen taito vaikeuttaa vuorovaikutusta potilaiden kanssa
 Puutteellinen suomen kielen taito vaikeuttaa potilasohjausta
 Puutteellinen suomen kielen taito vaikeuttaa hoitotyön kirjaamista
 Puutteellinen suomen kielen taito vaikeuttaa potilastietojen lukemista
 Puutteellinen suomen kielen taito vaikeuttaa itsenäistä työskentelyä
 Puutteellinen suomen kielen taito potilasturvallisuusriski

Opiskelijan puutteellinen kielitaito

Pienet opiskelijaryhmät
 Opiskelijoiden yksilöllinen ohjauksen tarve
 Opiskelijoiden yksilöllinen osaaminen

Opettajan yksilöllinen opiskelijaohjaus

HOITOTYÖN OPETTAJAN
 OHJAUS

Opiskelijan kannustus
 Ongelmatilanteiden selvittely

Opettajan antama tuki opiskelijalle

Opiskelijan myönteiset kokemukset harjoitteluista
Reflektio kliinisen harjoittelun jälkeen

Kliinisen harjoittelun kokemuksen
hyödyntäminen oppimisprosessissa

Pohdinta

Tulosten tarkastelu

Tässä tutkimuksessa kuvattiin hoitotyön opettajien kokemuksia kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden ammattiosaamista edistävästä kliinisestä harjoittelusta. Tulosten mukaan kliinisen harjoittelun ohjaajan ohjauksella oli tärkeä merkitys opiskelijan oppimiseen ja toimivassa ohjaussuhteessa ohjaaja tuki opiskelijan oppimisprosessia. Aikaisemmissa tutkimuksissa on tuotu esille, että kliininen oppimisympäristö ja ohjaus tukevat ammatillisen osaamisen kehittymistä (Pitkänen ym. 2018) ja ohjaussuhteella on merkittävä vaikutus opiskelijoiden oppimiskokemuksiin (Dale ym. 2013, Mikkonen ym. 2016b, Pitkänen ym. 2018). Aikaisempien tutkimusten mukaan hoitotyön opettajat eivät ole läsnä harjoittelupaikoissa (Warned ym. 2010) ja opiskelijat kaipaavat opettajien tukea kliinisen harjoittelun aikana (Mikkonen ym. 2017).

Ohjaussuhteen toimivuutta heikensivät ohjaajien kuormittuminen, jota aiheuttivat sekä potilastyöhön että opiskelijoiden ohjaukseen liittyvä kiire ja väsyminen. Kansainväliset sairaanhoitajaopiskelijat tarvitsivat enemmän ohjausta kliinisen harjoittelun aikana kuin suomenkieliset opiskelijat, mikä tukee aikaisempia tutkimustuloksia (Mikkonen ym. 2017). Opiskelijan ja harjoittelun ohjaajan välisessä vuorovaikutuksessa oli haasteita, jotka olivat yhteydessä kielellisiin ja kulttuurisiin eroihin, mikä todettiin myös Oikaraisen ym. (2018) tutkimuksessa. Newtonin ym. (2016) tutkimuksen mukaan kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauksen haasteena oli ohjaukseen tarvittava aika, kommunikaatio ja kulttuuriset erot opetuksessa ja oppimistyyleissä.

Hoitotyön opettajan ohjaus koettiin tärkeäksi kliinisen harjoittelun aikana. Löfmarkin ym. (2012) tutkimuksen mukaan myös opiskelijat arvostivat opettajien antamaa tukea harjoittelun aikana, sitä arvostettiin jopa enemmän kuin ohjaajien antamaa tukea. Tässä tutkimuksessa kansainväliset sairaanhoitajaopiskelijat nähtiin yksilöitä, joilla oli erilaista osaamista ja yksilöllisiä ohjaustarpeita. Samansuuntaiseen johtopäätökseen päätyi Romppainen (2011) tutkimuksessaan, jossa koettiin tärkeäksi tukea yksilöllisiä oppimisprosesseja. Opettajan antama tuki harjoittelun aikana tarkoitti opiskelijoiden kannustamista ja ongelmatilanteiden selvittelyä. Ongelmat liittyivät usein harjoittelun ohjaajan ja opiskelijan väliseen vuorovaikutukseen, jossa opettajan tärkeänä tehtävänä oli kuunnella molempia osapuolia. Kliinisen harjoittelun oppimiskokemuksia, sekä myönteisiä että kielteisiä, käsiteltiin harjoittelun jälkeisessä reflektiossa, mikä nähtiin tukevan opiskelijan oppimisprosessia.

Tässä tutkimuksessa tuli esille, että harjoitteluorganisaation henkilökunnalla oli kielteisiä asenteita kansainvälisiä sairaanhoitajaopiskelijoita kohtaan. Kielteinen asenne ilmeni opettajien ja henkilökunnan välisissä keskusteluissa ja siten, että kieltäydyttiin ottamasta opiskelijoita harjoitteluun. Lisäksi kielteinen asenne ilmeni puutteellisena opiskelijaohjauksena; opiskelija jätettiin yksin, häntä ei otettu mukaan hoitotyöhön, opiskelijaa jopa kiusattiin ja vastuu oppimisesta jäi yksin opiskelijalle. Aikaisemmissa tutkimuksissa on todettu, että kansainväliset opiskelijat kokevat eristämistä ja syrjintää harjoittelun ohjaajien taholta (McKenna ym. 2017) ja opiskelijat kokevat olevansa ulkopuolisia kliinisen harjoittelun aikana (Mattila ym. 2010). Oikaraisen ym. (2018) tutkimuksessa nousi esiin, että harjoittelun ohjaajat eivät suhtautuneet kielteisesti

kansainvälisiin sairaanhoitajaopiskelijoihin, mutta ohjaajilla oli stereotyyppisiä asenteita eri kulttuureista tulevia opiskelijoita kohtaan. Pitkäjärven (2013) tutkimuksen mukaan harjoittelun ohjaajien kielteinen asenne kansainvälisiä sairaanhoitajaopiskelijoita kohtaan vaikutti myös muiden sairaanhoitajien asenteisiin, mutta opiskelijan suomen kielen taidolla ei ollut merkitystä asenteisiin.

Tutkimustuloksissa korostui kansainvälisen sairaanhoitajaopiskelijan oman roolin tärkeys ja vastuu omasta oppimisestaan kliinisen harjoittelun aikana, mikä on aiemmissa tutkimuksissa jäänyt vähälle huomiolle. Opiskelijoilla oli pääsääntöisesti hyvä opiskelumotivaatio, myönteinen asenne harjoitteluun, vahva teoreettinen tieto ja opiskelijat toimivat vastuullisesti kliinisen harjoittelun aikana. Toisaalta hoitotyön opettajilla oli kokemuksia opiskelijoista, joilla oli heikko opiskelumotivaatio. Aiemmissa tutkimuksissa on todettu, että kliinisen harjoittelun ohjaajilla on samansuuntaisia kokemuksia (Mikkonen ym. 2016a).

Kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden puutteellinen kielitaito oli suuri haaste kliinisen harjoittelun aikana, mikä tukee aiempia tutkimustuloksia (Pitkäjärvi ym. 2011, Mikkonen ym. 2017, Newton ym. 2016). Koska puutteellinen kielitaito vaikeuttaa kliinistä harjoittelua huomattavasti, ohjauksen merkitys korostuu harjoittelun aikana. Toisaalta kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden suomen kielen taitoa tulee vahvistaa koulutuksen aikana, mikä on linjassa Opetus- ja kulttuuriministeriön (2017) suositusten kanssa. Mielenkiintoista tämän tutkimuksen tuloksissa oli opiskelijoiden jatkosuunnitelmien ja suomen kielen opiskelun yhteys. Ne opiskelijat, joilla oli suunnitelmissa työllistyä Suomeen tutkinnon suorittamisen jälkeen, olivat hyvin motivoituneita opiskelemaan suomen kieltä ja heidän kielitaitonsa myös kehittyi. Toisaalta niillä opiskelijoilla, jotka aikoiivat lähteä Suomesta sairaanhoitajaksi valmistumisensa jälkeen, oli usein heikko motivaatio opiskella suomen kieltä.

Tämän tutkimuksen mukaan ammattikorkeakoulun ja työelämän välinen yhteistyö oli tärkeää kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden kliinisen harjoittelun organisoinnissa ja harjoittelujen kehittämisessä. Harjoittelun ohjaajien osallistuminen ohjauskeskusteluun nähtiin tärkeänä ja tarvittaessa ohjausaikoja muutettiin, mikäli ohjaaja oli estynyt osallistumaan keskusteluun.

Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimusluvut haettiin molemmista tutkimusorganisaatioista. Ihmisiin kohdistuvassa tutkimuksessa tärkeitä eettisiä periaatteita ovat informointiin perustuva tutkimus, tietoinen suostumus, luottamuksellisuus ja yksityisyys (Hirsjärvi ja Hurme 2009). Tämän tutkimuksen informaatio annettiin haastateltaville sähköpostin liitetiedostona ja lisäksi suullisesti ennen haastattelun alkua. Informaatiossa tuotiin esille tutkimuksen tarkoitus ja tavoite, osallistumisen vapaaehtoisuus ja haastatteluiden nauhoitus. Osallistumalla haastatteluun vastaajat antoivat tietoisesti suostumuksensa tutkimukseen osallistumisestaan. Haastateltavien anonymiteetti säilytettiin huolellisesti tutkimuksen kaikissa vaiheissa.

Tämän tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan uskottavuuden, vahvistettavuuden, siirrettävyyden ja refleksiivisyyden kriteerein (Lincoln ja Cuba 1985, Kylmä ja Juvakka 2007). Uskottavuus tarkoittaa sitä, että tutkimustulokset vastaavat haastateltavien käsitystä tutkittavasta ilmiöstä (Kylmä ja Juvakka 2007). Tutkimusaineisto kerättiin teemahaastatteluilla hoitotyön opettajilta, joilla oli

omakohtaista kokemusta kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden kliinisen harjoittelun ohjauksesta. Tutkija käytti runsaasti aikaa tutkimusaineiston parissa lisätäkseen ymmärrystään tutkittavien näkökulmaan aiheesta.

Vahvistettavuudella tarkoitetaan sitä, että tutkimustulokset perustuvat tutkimusaineistoon, eivät tutkijan omiin käsityksiin aiheesta. Vahvistettavuus edellyttää koko tutkimusprosessin kirjaamista siten, että toinen tutkija voi seurata tutkimusprosessin kulkua. (Kylmä ja Juvakka 2007.) Tutkimuksen vahvistettavuutta pyrittiin lisäämään siten, että tutkimusprosessi kuvattiin mahdollisimman huolellisesti ja avoimesti. Refleksiivisyys edellyttää sitä, että tutkija on tietoinen omista lähtökohdistaan tutkimuksen tekijänä (Kylmä ja Juvakka 2007). Tulokset perustuvat haastateltavien käsitykseen ilmiöstä. Tutkija (EK) tiedosti omat ennakkokäsityksensä ilmiöstä aineiston analysoinnissa ja pyrki tarkastelemaan ilmiötä objektiivisesti tutkimusaineiston pohjalta. Analyysi tarkistettiin toisten tutkimukseen osallistuneiden tutkijoiden toimesta. Tutkimustulosten vahvistettavuutta lisää yhteneväisyydet aiempaan tutkimusnäyttöön. Siirrettävyydellä tarkoitetaan tutkimustulosten siirrettävyyttä vastaaviin tilanteisiin (Kylmä ja Juvakka 2007). Tutkimustulokset kuvaavat haastatteluun osallistuvien kokemuksia aiheesta, mutta tutkimustuloksia voidaan tietyn varauksin laajentaa koskemaan muita vastaavia organisaatioita. Tämän tutkimusraportin kirjoittamista ohjasi laadullisen tutkimusraportin COREQ- tarkistuslista (Tong ym. 2007), mikä lisää raportoinnin laatua.

Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet

Tämä tutkimus tuotti tietoa kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden kliinisestä harjoittelusta hoitotyön opettajien kokemana. Tuloksista voidaan tehdä seuraavia päätelmiä ja ehdotuksia kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden koulutuksen kehittämiseksi.

1. Kliinisen harjoittelun ohjaajan ohjauksella on tärkeä merkitys opiskelijan oppimiseen. Kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden ja harjoittelun ohjaajien välisen ohjaussuhteen ja vuorovaikutuksen toimivuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota ja sitä voidaan tukea ammattikorkeakoulun järjestämässä ohjauskoulutuksessa ja opiskelijoiden opetuksessa ja ohjauksessa.
2. Kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden kliinistä harjoittelua vaikeuttaa opiskelijoiden puutteellinen suomen kielen taito. Opiskelijoiden suomen kielen osaamista tulee vahvistaa ja opiskelijoiden vastuuta omasta suomen kielen opiskelusta tulee korostaa koulutuksen aikana.
3. Kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden kliinisen harjoittelun organisoinnissa, ohjauksessa ja harjoittelujen kehittämisessä ammattikorkeakoulun ja työelämän välinen yhteistyö on välttämätöntä. Yhteistyötä on tärkeä kehittää siten, että kliininen harjoittelu edistää parhaalla mahdollisella tavalla opiskelijoiden ammatillisen osaamisen kehittymistä.
4. Kansainvälisten opiskelijoiden omaa roolia oppimisessa tulee vahvistaa. Itseohjautuvuuden tärkeyttä jatkuvassa ammatillisessa kehityksessä sairaanhoitajan ammattiin tulee opettaa ja ohjata sairaanhoitajakoulutuksen aikana.
5. Organisaatiouudistusten yhteydessä on tärkeää varmistaa hoitotyön opettajien mahdollisuudet laadukkaaseen kliinisen harjoittelun ohjaukseen.

Jatkossa olisi hyödyllistä tutkia kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia suomen kielen opiskelusta koulutuksen aikana. Lisäksi olisi tarpeellista testata uusia kliinisen harjoittelun ohjausmalleja integroimalla suomen kieltä äidinkielenään puhuvia sairaanhoitajaopiskelijoita ja kansainvälisiä tutkinto-opiskelijoita.

VASTUUALUEET

Tutkimuksen suunnittelu: EK, KM, aineistonkeruu: EK, aineiston analyysi: EK, KM, käsikirjoituksen kirjoittaminen: EK, KM, käsikirjoituksen kommentointi: KM, HK, MK

LÄHTEET

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry (2017) *Kansainvälisyys*. <http://www.arene.fi/fi/ammattikorkeakoulut/kansainvalisyys>. (18.6.2017)

Dale B., Leland A., Dale JG. (2013) *What factors facilitate good learning experiences in clinical studies in nursing: bachelor students' perceptions*. ISRN Nurs.17, 628679.

Elo S. ja Kyngäs H. (2008) The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing* **62** (1), 107–115.

Eriksson E., Korhonen T., Merasto M. & Moisio E-L. (2015) *Sairaanhoitajan ammatillinen osaaminen*. Sairaanhoitajakoulutuksen tulevaisuus -hanke. <https://sairaanhoitajat.fi/wp-content/uploads/2015/09/Sairaanhoitajan-ammattillinen-osaaminen.pdf>. (28.4.2018)

Euroopan parlamentti ja neuvosto (2013) *Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/55/EU ammattipätevyyden tunnistamisesta*. <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:354:0132:0170:FI:PDF>. (28.4.2018)

Foster H., Ooms A., Marks-Maran D. (2015) Nursing students' expectations and experiences of mentorship. *Nurse Education Today* **35**, 18–24.

Garam I. (2015) *Teemana ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat suomalaisissa korkeakouluissa. Mitä tiedämme tilastojen ja tutkimusten perusteella*. http://www.cimo.fi/palvelut/julkaisut/selvitykset/teemana_ulkomaalaiset_tutkinto-opiskelijat. (17.6.2017)

Hennink MM., Bonnie NK. & Marconi VC. (2017) *Code Saturation Versus Meaning Saturation: How Many Interviews Are Enough?* *Qualitative Health Research*. 27(4) 591–608.

Hirsjärvi S. ja Hurme H. (2009) *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki. Gaudeamus Helsinki University Press.

Jokelainen M., Turunen H., Tossavainen K., Jamokeeah D. & Coco K. (2011) A systematic review of mentoring nursing students in clinical placements. *Journal of Clinical Nursing* **20**, 2854–2867

Kvale S. (2012) *Doing Interviews*. London. SAGE Publications Ltd.

Kvale S. ja Brinkmann S. (2009) *Interviews: Learning the Craft of Qualitative Research Interviewing*. Los Angeles. SAGE. 2.ed.

Kylmä J. ja Juvakka T. (2007) *Laadullinen terveystutkimus*. Helsinki. Edita Prima Oy.

Lincoln YS., Cuba EG. (1985) *Naturalistic Inquiry*. Sage Publications, Newbury Park, CA.
<http://www.qualres.org/HomeLinc-3684.html> (15.4.2018)

Löfmark A., Thorkildsen K., Råholm M-B., Natvig GK. (2012) Nursing students' satisfaction with supervision from preceptors and teachers during clinical practice. *Nurse Education in Practice* **12** (2012) 164-169.

Malecha M., Tart K. & Junious DL. (2012) Foreign-Born Nursing Students in the United States: A Literature Review. *Journal of Professional Nursing* **28** (5), 297–305.

Mattila L-R., Pitkääjärvi M. & Eriksson E. (2010) International student nurses' experiences of clinical practice in the Finnish health care system. *Nurse Education in Practice* **10**, 153–157.

McKenna L., Robinson E., Penmanb J., Hills D. (2017) Factors impacting on psychological wellbeing of international students in the health professions: A scoping review. *International Journal of Nursing Studies* **74**, 85–94.

Mikkonen K., Elo S., Kuivila H-M., Tuomikoski A-M., Kääriäinen M. (2016a) Culturally and linguistically diverse healthcare students' experiences of learning in a clinical environment: A systematic review of qualitative studies. *International Journal of Nursing Studies* **54**, 173–187.

Mikkonen K., Elo S., Tuomikoski A-M. & Kääriäinen M. (2016b) Mentor experiences of international healthcare students' learning in a clinical environment: A systematic review. *Nurse Education Today* **40**, 87–94.

Mikkonen K. (2017) *Clinical learning environment and mentoring of culturally and linguistically diverse nursing students*. Väitöskirja. Acta Universitatis Ouluensis 1416. Oulun Yliopisto.
<http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526215754.pdf>. (28.4.2018)

Mikkonen K., Elo S., Miettunen J., Saarikoski. M, Kääriäinen M. (2017) Clinical learning environment and supervision of international nursing students: A cross-sectional study. *Nurse Education Today* **52**, 73–80.

Myall M., Levett-Jones T. & Lathlean J. (2007) Mentorship in contemporary practice: the experiences of nursing students and practice mentors. *Journal of Clinical Nursing* **17**, 1834–1842.

Newton L., Pront L. & Giles TM. (2016) Experiences of registered nurses who supervise international nursing students in the clinical and classroom setting: an integrative literature review. *Journal of Clinical Nursing* **25**, 1486–1500.

Oikarainen A., Mikkonen K., Tuomikoski A-M., Elo S., Pitkäänen S., Ruotsalainen H., Kääriäinen M. (2018) Mentors' competence in mentoring culturally and linguistically diverse nursing students during clinical placement. *Journal of Advanced Nursing* **74**, 148-159.

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2017) *Monikielisyys vahvuudeksi. Toimenpide-ehdotukset Suomen kansallisen kielivarannon kehittämiseksi*. <http://minedu.fi/monikielisyys>. (29.4.2018)

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2018) *Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden edistämisen linjaukset 2017–2025*. <http://minedu.fi/kv-linjaukset>. (28.4.2018)

Opetusministeriö (2009) *Tutkintojen ja muun osaamisen kansallinen viitekehys*. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:24.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/78889/tr24.pdf?sequence=1>. (18.6.2017)

Pitkälampi MA. (2012) *English-Language-Taught Degree Programmes in Faculties of Healthcare in Finnish Universities of Applied Sciences: Students' and Teachers' Conceptions of the Implementation*. Academic Dissertation. University of Helsinki, Faculty of Medicine.

Pitkälampi M., Eriksson E., Kekki P. (2011) Teachers' experiences of English-language-taught degree programs within health care sector of Finnish polytechnics. *Nurse Education Today* **31**, 553–557.

Pitkälampi M., Eriksson E., Kekki P. & Pitkälampi K. (2012) Culturally Diverse Nursing Students in Finland: Some Experiences. *International Journal of Nursing Education Scholarship* **9** (1), 20.

Pitkälampi S., Kääriäinen M., Oikarainen A., Tuomikoski A-M., Elo S., Ruotsalainen H., Saarikoski M., Kärämäenoja T., Mikkonen K. (2018) Healthcare students' evaluation of the clinical learning environment and supervision – a cross-sectional study. *Nurse Education Today* **62**, 143–149.

Polit DF. & Beck CT. (2012) *Nursing Research. Generating and Assessing Evidence for Nursing Practice*. Lippincott Williams & Wilkins. Philadelphia.

Romppanen M. (2011) *Hoitotyön opiskelijoiden merkitykselliset hoitamisen kokemukset ja niistä oppiminen kliinisessä oppimisympäristössä*. Väitöskirja. Itä-Suomen yliopisto. Kuopio.

Skaalvilt MW., Henriksen N., Normann HK. (2015) The nurse teacher's role in clinical practice. Norwegian nursing students' experiences. A cross-sectional survey. *Nordic Nursing Research / Nordisk Sygeplejeforskning* **5**(4), 356-366.

Tong A., Sainsbury P., Craig J. (2007) Consolidated criteria for reporting qualitative research (COREQ): a 32-item checklist for interviews and focus groups. *International Journal for Quality in Health Care* **19**(6), 349-335.

Warne T., Johansson J.B., Papastavrou E., Tichelaar E., Tomietto M., Van den Bossche K., Moreno M.F.V., Saarikoski M. (2010) An exploration of the clinical learning experience of nursing students in nine European countries. *Nurse Education Today* **30**, 809–815.